

КИЭН ТУТТА ААТТЫЫР ДЬОНУМ

ОСКУОЛА УТУӨЛЭЭХ УЧУУТАЛЛАРА

Оскуолабылгыгар арыас сыйларга үгүс учуутал үлээн-хамсаан ааста. Охортон киэн тутта ааттыыр учууталларбыт.

"ВИ.Ленин төрөөбүтө 100 сыла", "Кылбизиннэх үлэтин иһин" мэтээллэрдээх үлэ бөтөрөөнө Т.Ф.Артемыева, РСФСР оскуолатын үтүөлөөх учуутала П.К.Дыгачевский, "Хорсунун иһин" мэтээллээх сэрин бөтөрөөнө Г.Ф.Спиридонов, "Кыһыл Сулус", "Ара дойдуга улуу сэрингэ", "Норуоттар доррдоһуулар" орденнар кавалердара, Норуот үөрэҕиритин туйгуна, Чурапчы улуунун Бочуоттаах гражданна Г.Д.Ефимов, ССРС үөрэҕиритин туйгуна Ф.И.Ефимов, "Октябрьскай революция", "Ара дойдуга улуу сэрингэ" орденнар кавалердара Р.Х.Кривошапкин, "Бочуоттаах" орден кавалера, ССРС үтүөлөөх тренера, САССР оскуолатын үтүөлөөх учуутала Д.П.Коркин, РФ үөрэҕиритин туйгуна Т.И.Никифорова, САССР оскуолатын үтүөлөөх учуутала М.Ф.Попова, "Ара дойдуга улуу сэрингэ" орден кавалера, РСФСР уонна САССР оскуолатын үтүөлөөх учуутала П.А.Старостин, Норуот үөрэҕиритин туйгуна, САССР спордун маастара П.Ф.Старостин, ССРС суруйааччыларын оҥоһун чыһаҥы С.Ф.Софронов, Юстиция 1-кы кылаастаах сүбөһитэ С.С.Романов, хас да бой-обуой мэтээллэрдээх сэрин бөтөрөөнө СР культуратын үтүөлөөх үлэһитэ М.П.Ефимов, 8-с ытырылыаах САССР Верховнай Сэбиэтин депутаты, профтех үөрэхтээһин туйгуна Е.П.Улаева, норуот үөрэҕиритин туйгуна, методист учуутал Е.С.Мордовская, норуот үөрэҕиритин туйгуна М.Р.Максимова, ССРС уонна РФ норуотун үөрэҕиритин туйгуна М.М.Иванова, РФ норуотун үөрэҕиритин туйгуна З.Е.Егорова, А.Н.Мандарова, В.П.Иванов, С.П.Капитанова, А.В.Саввина, М.С.Слепцова, М.М.Федосеева, САССР культуратын туйгуна Н.И.Протодакинов, СР учууталларын 6-с съездин делегата А.С.Карпова, учууталлар учууталлара Т.П.Старостина, методист учуутал Ф.Д.Яковлева, СР норуотун үөрэҕиритин туйгунара М.П.Антипина, С.В.Тобохов, Т.Е.Попова, П.В.Константинов, Н.Н.Кривошапкин, В.Д.Старостина, Е.С.Сидоров, СР үөрэҕиритин үтүөлөөх үлэһитэ А.А.Абрамова, СР культуратын туйгуна Н.П.Попова, РФ уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ Г.Д.Федотов.

БУОЙУН-УЧУУТАЛЛАР

Одьулун нэһилиэгиттэн төрүттээх уонна олохтоох оскуола учууталабыт буйун-учууталлар:

- М.П.Ефимов - 1918 с. төрөөбүт, ЧПУ-ны бүтэрбит. 1942 с. Алаҕар оскуолатыгар учууталлыы олохсон сэрингэ ытырыллыбыт. 20-с тусна хайыһар биригээдэттигэр сылдан сэринэлэспит. Радиотелеграфист. 1944 с. ырааханньык бааһыран дойдутугар эргиллибит. "Хорсунун иһин", "Германияны кыайыы иһин" мэтээллэрдээх. 2004 с. өлбүтэ.
- Г.Д.Ефимов - 1920 ст., ЧПУ-ын бүтэрбит. 1942 с. бос ыйын 20 күнүгөр Хайахсыт 7 кылаастаах оскуолатыгар үлэлэи олохсон сэрингэ ытырыллыбыт. 370 СД 1234 СП кыттан сэринэлэспит. 1944 с. кулун тутарга ырааханньык бааһыран дойдутугар эргиллибит. "Кыһыл Сулус", "Ара дойдуга улуу сэрингэ", "Норуоттар доррдоһуулар" орденнар кавалердара.
- Н.К.Софронов - 1921 ст., ЧПУ-гар үөрэммит. 1943 с. кулун тутар 15 күнүгөр сэрингэ ытырыллыбыт. 1943 с. атырдыах ыйын 21 күнүгөр сэрин хонуутугар геройдуу охтубут. Украин, Харьковскай уобалас, Дергачевскай оройуон Русская Лозовая салыэнньэтигэр көмүлүбүт.
- Е.И.Дьячковский - 1917 ст., ЧПУ-гар үөрэммит. Сэрингэ 1941 с. балаҕан ыйын 7 күнүгөр сэрингэ ытырыллыбыт. Младшай лейтенант. Вавод хамандыра. 1942 с. ахсынньыга сэрин хонуутугар геройдуу охтубут.
- А.Д.Захаров - 1923 ст., ЧПУ үөрэммит. Сэрингэ 1942 с. бос ыйын 24 күнүгөр ытырыллыбыт. 84-с мотопонтоннай батальонга, 31-с механизированнай полкага, 9-с мехкорпус 89-с СД 276-е СП кыттан, Японияны утары сэринэлэспит. Юридическай оскуоланы бүтэрэн, Чурапчы оройуонугар милиция начальнигын, кэлин социальный эйгэрэ үлэлээбит. 2001 с. өлбүтэ. "Хорсунун иһин", "Японияны кыайыы иһин" мэтээллэрдээх.
- П.Д.Ефремов - полковник, 1929 ст., ЧПУ бүтэрбит. Сынан оскуолатыгар үлэлэи олохсон, 1942 с. бос ыйын 20 күнүгөр сэрингэ ытырыллыбыт. 22-с тусна хайыһар биригээдэттигэр, Старай Русса оройуонугар, 28-е гвардейскай Харьковскай дивизияга кыттан, Курсккай тоҕой сэринттигэр кыттыбыт. Ташкенттаагы полковой оскуолага үөрэммит. Сэрин кэпиттант ор байыаннай сулуускага сылдьыбыт. Кэлин СР үөрэҕин министерстволарга байыаннай үөрэхтээһин инспекторынан үлэлээбит. Бүтүтүн Дьокуускай куоракка олохтор. "Хорсунун иһин", "Бойобуой үтүөлэрин иһин" мэтээллэрдээх.
- М.Н.Артемыев - 1918 ст., ЧПУ бүтэрбит. 1942 с. бос ыйыгар сэрингэ ытырыллыбыт. 21-с тусна хайыһар биригээдэттигэр сэринэлэспит. Кэлин 776-с СД 214-с СП минометчиһынан сылдан 1944 с. муус устарга ырааханньык бааһыран дойдутугар эргиллибит. "Албан аат"

3-с степеня орденнаах. Нам оройуонугар учууталлаабыт. 1985 с. өлбүтэ.

8. Н.И.Ефимов - 1914 с. төрөөбүт. ЯНВШ үөрэнэн бүтэрбит. Педрабфакка үөрэммит. Младшай хамандыра. 1942 с. бос ыйыгар Салытан (Сулгаар) Дьокуускайга кэлэ сылдан сэрингэ тылланан барбыт. 65-с СД 259-с гвардейскай СП сэринэлээх сылдан хорсунор кавалердигэр сэрин хонуутугар охтубут. Калининскай уобаласка Звягино дариэбинэргэ көмүлүбүт. "Хорсунун иһин" мэтээлинэн наҕараадалаабыт.

9. П.А.Старостин - Дьокуускайлаагы педучилищени бүтэрэ 1942-44 с. Кэбэйгэ учууталаабыт. 1944 с. сэрингэ ытырыллыбыт. Японияны утары сэрингэ кыттыбыт.

10. Д.В.Артемыев - ЧПУ-ын бүтэрбит. 1942 с. бос ыйыгар Алаҕар оскуолатыгар учууталлыы олохсон сэрингэ ытырыллыбыт. 1944 с. тохсунуу 30 күнүгөр сэрин хонуутугар өлбүт. Калининскай уобалас Рониса дариэбинэтигэр көмүлүбүт.

11. Г.Ф.Спиридонов - 1919 с. төрөөбүт. Младшай сержант. ЧПУ бүтэрбит. Оройуонга физкультура уонна спорт председателинан үлэлэи олохсон сэрингэ ытырыллыбыт. Белорусская фронтта 18-с СД 58-с СП састаабыгар сэринэлэспит. 1944 с. ырааханньык бааһыран дойдутугар эргиллибит. 1983 с. ахсынньы 11 күнүгөр өлбүт. "Хорсунун иһин" мэтээллээх.

12. А.А.Монастырев - 1919 ст. ЧПУ, СПБО бүтэрбит. Сэрингэ 1941 с. от ыйыгар ытырыллыбыт. Воронежскай фронтта 141-с СД 796-с СП рота политругунан сэринэлэспит. 1942 с. ахсынньы 3 күнүгөр сэрин хонуутугар геройдуу өлбүт. 1943 с. муус устар 30 күнүгөр биригээһинэн "Ара дойдуга улуу сэрингэ" 1-кы степеннээх орденнан наҕараадалаабыт.

СПОРТСМЕН УЧУУТАЛЛАР

Эт-хаан өттүнэн оруу кыра эрдэҕиттэн эрчийи - норуот сайдар саҕахтарын арылар. Онуоха спорду көрдүүр, спордунан дьарыктанар учууталлар иэһиэ күөнтэ сылдьаллар.

Көҕүл тустууга Саха АССР, ССРС үтүөлөөх тренера Д.П.Коркин, атах ооньуутугар САССР спордун маастара А.А.Собаккин, халсаҕайдаан тустууга САССР спордун маастара П.Ф.Старостин, атах ооньуутугар САССР спордун маастара Д.Д.Эверстов, ССРС көҕүл тустууга спордун маастара А.Г.Габашев, ССРС көҕүл тустууга спордун маастара А.С.Таньков, ССРС көҕүл тустууга спордун маастара Д.И.Чаган, мас тардыһыыга СР спордун маастара, спорду көрдүөччү А.В.Ефремов, мас тардыһыыга СР спордун маастарыгар кандидат, СР 2009 с. "Сыл бастыг тренера" ааты ылбыт Е.С.Капитанов, атах ооньуутугар САССР спордун маастара И.И.Захаров, боксага 1-кы спортивнай разрядтаах, биллэһээх тренер Г.М.Кривошапкин, боксага 1-кы спортивнай разрядтаах Н.М.Климов, теппикска, дуобакка 1-кы спортивнай разрядтаах Г.Д.Федотов, теппикска 1-кы спортивнай разрядтаах В.Х.Матвеев, А.С.Кардашевская, дуобакка 1-кы спортивнай разрядтаах Р.Е.Максимова, П.В.Константинов, дуобакка ССРС спордун маастарыгар кандидат, тренер И.И.Попов ааттарын киэн тутта ааттыыбыт.

ДИРЕКТОР ОСКУОЛА, НЭҢИЛИЭК САЙДЫТЫН ТУҢУТАР

Одьулун орто оскуолатын директора Афанасий Максимов 2003 с. үлэтин саралаабыта. Материальнай баазаны тупсарыһытта, техниканан хааччыллааһынга, учууталлар катэгорияларын үрдэтээһингэ, үөрэҕи хайысхатынан туһааннаах лицензияны кыаһытта, оскуолага саҥа уларыһылары килэрээһингэ утумнаахтык дьарыктанар. Кэлин өссө да ситиһилээхтик үлэлээ диэн эрэнэбит.

КОНКУРСТАР КЫАЙЫЛЛААХТАРА

Олохтук уларыһыытыгар сөп түбөһүннөрөн төрүттээхтэп учууталлар конкурстарыгар үрдүк ситиһиллэх учууталлары билсиппиннэрэбиз.

1993 с. дьээ кэргэн фольклорнай ансамбылларын республикатаагы фестивалы кыттыһылаа, Үөрэх министрствотын Бочуотунай грамотатын, СР Президиения махтал суругун хаһаайына И.И.Попов, 1994 с. "Сыл бастыг кылаас салайааччыта" конкурска биригээх мэтээһин ылбыт А.С.Кардашевская, 1995 с. "Сыл бастыг учуутала" конкурска 2-с мэтээллээх П.И.Никонова, "Көксүлээх учуутал" аат хаһаайката Т.А.Софронова, 1996 с. "Сыл бастыг учуутала" конкурска финалиһа Н.Е.Макарова, 1997 с. "Учитель ученических призаний" конкурска кыттыһылаа Ф.Д.Яковлева, 2000 с. "Сүрөхтүн өрөө аһабыл" конкурска "Мир увлечения" номинация хаһаайката Л.П.Саввина, 2007 с. "Молодой педагог" конкурска кыайыһылаа М.А.Андреева, 2007 с. "Куруһуок бастыг салайааччыта" аат хаһаайката Н.И.Кардашевская, 2009 с. "Сыл бастыг тренера" аат хаһаайката Е.С.Капитанов, 2009 с. "Өрө сайынны лаарыын бастыг салайааччыта" Е.Д.Софронова, 2010 с. "Сыл бастыг учуутала" кураах кыттыһылаахтара Т.С.Максимова, Л.П.Саввина, "Бастыг кылаас салайааччыта" кураахха "Мастерство и вдохновение" номина-

ция хаһаайката А.Д.Климова, хас да сылы бос ыйы балаҕай аатын ылбыт Н.Н.Кривошапкин, "Дьээ кэргэн" улуустары конкурска "Холку, киэн айылгылаах дьээ кэргэн" номинация хаһаайката А.Т.Колесова, Россиятаагы конкурска анал грамотаны наҕараадалаабыт Т.Е.Попова, "Эбиг үөрэхтээһин ламыт" В.Г.Андреева ады ааттарынан ас-

бастыг педагога тына ааттыыр

ЭБИИ ҮӨРӨХТЭЭИИ ПЕДАГОГТАРА

Эбиг үөрэхтээһин - оскуола биһр туттаах үлэһэ. Салгыы үрдүк таһаарылаахтык үлэлэи сылдьар эбиг үөрэхтээһин педагогтары билсиппиннэрэбиз.

ОБЖ, черчение, технология учуутала, "Альфа" байыаннай-патриотическай кулунт салайааччыта, улуус республика таһымыгар оҕолор мэтээллээхтэр Н.М.Климов, оскуола музейин салайааччыта, кыраайы үөрэтээччи, история учуутала, "Маяк" туристическай-краеведческэй оҕо сыһыан практикческэй конференцияларга дьарыктыыр оҕолорун кытыһылар, мэтээллээхтэр оҕу тыһыг учуутала Т.С.Максимова, стөһөһиннэр оҕу тыһыг учуутала Ф.Д.Яковлева, В.Д.Старостин, математика учууталлара Ф.Д.Яковлева, В.Д.Старостин, технология уонна "Туойчаан" куруһуок салайааччыта З.И.Порпикина, Саха тыһыг уонна литература-чыта А.Н.Неустрова, "Кытай" куруһуок салайааччыта А.Т.Колесова, физика учуутала, "Фотография" куруһуок учуутала Н.И.Кардашевская, география учуутала, "Маяк" туристическай-краеведческэй оҕо сыһыан лааҕырын салайааччыта Е.Д.Софронова, оҕу тыһыг учуутала, культурнай дьаһалларга куру-утун бастагы күөнтэ сылдьар В.Г.Попова, нуучча тыһыг учуутала, директор үөрэх хаһыгар солбуйааччы А.Д.Климова үрдүк ситиһиллээхтик үлэлэһилэр.

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭРБИГИНЭН КИЭН ТУТТАБЫТ

Оскуола үөрэнээччилэригэр баай. Кэһиэһи 20 сыл иһигэр Россияга ааптыһыг ааттаһыг киэн туттар оҕолорбутун билсиппиннэрэбиз.

Дуобакка Россия, аан дойдуга чемпиона Гаврил Колесов (тренердэ: Н.Н.Кычкин, М.Н.Бырдлыһырова), 1994 с. Россия үөрэнээччилэрин дуобакка фестивалыгар дуоскатыгар, хамаанданан 1-кы мэтээһин ылары сипсипит Надежда Попова (тренера И.И.Попов), "Интеллектуальное Возрождение" Россиятаагы научнай-практикческэй конференцияга 2-с мэтээллээх Анна Парфенова (салайааччыта Л.П.Саввина), А.Т.Колесова салайар куруһуогун оҕолор 2008 с. "Мастерами славы России" иһин оҕоһуоктары күүү Россиятаагы конкурсулар 3-с мэтээһин ылан кэлбиттэро. Мас тардыһыытыгар Россия чемпионы Ньургуи Седлашцев, эмиз мас тардыһыытыгар Россияга 6-с мэтээллээх Алексей Собаккин. Кэһиэһи тренера Е.С.Капитанов.

ТУМУККА

Оскуолабыт хас биһрдиги үлэһитэ бөйгө ыһыммыт туттаах хайысхатынан үлэлэи-хамсыы, айа-тута сылдьар. Учууталлар оскуола эра иһини муһурдэһиһиһа, нэһилээк сайдыһыгар эмиз кыттыһаллар. Учуутал сыһынан түмүктэр биһр идэлээхтэрбэр өссө үрдүк ситиһиһи баҕаран туран хоһосомун аһаһыһа.

Оҕу үрдүккэ таһаарбыт,
Билиһи-көрдүгү хэһтэтип
Учуутал үлэтэ үрдээтин,
Бу сиргэ үөрэхтээх албээтин.

Кыһиһи кэрэгэ сыһыарбыт,
Киэн сиргэ билигэ тиэрдибит
Учуутал туһунан кэс кэһсээн
Хас биһрбит сүрэгин долгуттун.

Үйэлэри уһуордуур үтүө тыһылар,
Үлэтин сырдатар сурултар
Учуутал аатыгар буоллунар,
Мааталы уруйдуу турдунар!

Иван Попов.

И.К.Захаров 1945 жыл
сызмышы. Прага.

Хайхтат бичээхкэ бариллэр графика: 16 ч 00 м. Бичээхкэ бариллинэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоһука 23.08.2010 с. офсетка бичээттинэ
Аадырыһа: 678620, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а" Индекс: 54907. Хайхтат нэдиэлэһэ үстэ: олутуорунньука, чаппаһа уанна субуотага тахсар.